VEKST MED LUND GRENDELAG

Nr. 1. juli 1993

KIKKERTEN

FORSIDEBILDET

Myra først på 60-tallet, Faksen i bakgrunnen. Kyrne er fra v.: Prima og Dagros. Som vi ser har vegetasjonen forandret seg endel på tretti år. Utlånt av Jorid Grøtting.

FOLKERØRSLA I SALEN I GAMMEL TID

Av L. P. Bråten

Fortsettelse fra nr. 4/92.

Hende er neste mål. Dit må vi bruke apostlenes heste. Vi fortsetter oppover langs med Sakselven et stykke. Hører suset fra elva, men ser ikke stort av den. Strever oss oppover noen bratte bakker, som bærer det betegnende navn, Storbakkene. Kommet et stykke lengre opp stikker en fjellklump i været. På høire side av denne fører en sti gjennom Saksdalen oss til Hende. Det var 2

Hende rundt århundreskiftet. Fotograf ukjent. Bildet er utlånt av Ivar Storø.

timers marsj. (For meg synes det som Hende har den vakreste beliggenhet av samtlige gårder i Salen.)

I folketellinga for 1701 står her kun nevnt "Enken". Ikke noe navn.

Matrikkelen av år 1723, gir disse opplysninger: "Hende, Peder. Foesnes kirche Bøxler og Eier. Skoug til Brændeved og Huusbygning, ingen Sæter. En liden Beche qværn og intet Fiskerie. Byg 1 td. Havre 3 tdr. Høavling 30 Sommerlæs. Heste 1. Kiør 6. Ungnød 2. Smaacreature 12."

I ft. 1801 heter det:

1te Familie: 1. Christopher Esten Søn, Husbonde, Gaardbruger og Lejlænding, gift, 38 aar. 2. Maren Anders Datter, hans Kone, 38 aar. Bæge gift første gang. 3. Esten Christopher Søn, ders Barn, 13 aar. 4. Axel Christopher Søn, deres Barn, 11 aar. 5. Ane Christophers Datter, deres Barn, 7 aar. 6. Anders Christopher Søn, deres Barn, 3 aar. 7. Inger Ols Datter, Mandens Moder, Enke efter første ægteskab, 78 aar. 8. Jonnas Johans Søn, Lægdelem, 13 aar.

2den Familie: 1. Jørgen Anders Søn, Husbonde, Gaardbruger og Lejlænding, gift, 55 aar. 2. Maria Jens Datter, hans Kone, 60 aar. Bæge gift første gang. 3. Aase Erichs Datter, Fosterbarn, 6 aar. 4. Anders Johan Søn, Tieneste Karl, National Soldat, ugift, 25 aar. 5. Kiersti Erichs Datter, Mandens Moder, Enke efter første ægteskab, 80 aar.

3die Familie: 1. Jørgen Paul Søn, Husmand med jord, gift, 52 aar. 2. Berethe Christians Datter, hans Kone, 50 aar. Bæge gift første gang. 3. Karen Jørgens Datter, deres Barn, 16 aar. 4. Paul Jørgens Søn, deres Barn, 17 aar.

Så går vi til folketellinga år 1865. Her får vi vite følgende:

Matr. nr. 212. Hende: 1. Kristoffer Estensen, Husfader, Gaardbruger og Leilænding, gift, 46 aar. 2. Martha M. Nielsdatter, hans Kone, 50 aar. 3. Niels L. Kristoffersen, deres Søn, ugift, 20 aar. 4. Kristine M. Kristoffersdatter, deres Datter, 19 aar. 5. Ingeborg M. Andreasdatter, Tjenestepige, ugift, 18 aar. 6. Elen P. Eriksdatter, Pleiedatter, 5 aar. 7. Marit Paulsdatter, Lægdslem, gift, 76 aar. 8. Peder Olausen, Inderst, Tømmerhugger, f. i Sverige, gift, 33 aar. 9. Else A. K. Kristoffersdatter, hans Kone, 22 aar. 10. Ingeborg O. Pedersdatter, deres Datter, 3 aar. 11. Marie K. Pedersdatter, deres Datter, 1 aar. 12. Kristian Amundsen, Logerende, Tømmerhugger, f. i Land, ugift, 29 aar.

Matr. nr. 213, Hende: 1. Ole Kristoffersen, Husfader, Gaardbruger og Forpagter, f. i Ringsaker, gift, 48 aar. 2. Sissel Mikkelsdatter, hans Kone, f. i Ringsaker, 53 aar. 3. Mikkel Olsen, deres Søn, Tømmerhugger, f. i Ringsaker, 22 aar. 4. Johannes Olsen, ligesaa, 17 aar. 5. Mathias Olsen, ligesaa, 14 aar. 6. Kristoffer Andersen, Tjenestekarl, f. i Vang, ugift, 22 aar. 7. Martin Edvardsen, Logerende, Tømmerhugger, f. i Land, ugift, 22 aar. 8. Andreas Olsen, dito, dito, 28 aar. 9. Elen O. Andreasdatter, Logerende, ugift, 28 aar. 10. Anton S. Hendriksen, hendes Søn, 7 aar. 11. Andreas Mikkelsen, hendes Søn, 1 aar. 12. Esten Kristoffersen, Føderaadsmand, gift, 79 aar. (Se ft. 1801, 1ste Familie, nr. 3). 13. Katrina Pedersdatter, hans Kone, f. i Kolvereid, 66 aar. 14. Kristianna M. Andersdatter, Tjenestepige, 16 aar. 15. Peder O. Olsen, Tømmerhugger, f. i Kolvereid, ugift, 24 aar.

Hende ved århundreskiftet. Fotografiet er hentet fra boka "Blant gullelg og slagbjørn" av Ola Hjulstad, s. 29.

Befaring av plantefeltet i Hauka. I vesnstre billedkant ser vi Hende og til høyre sees "Spoven". Fra v.: Ivar Storø, Eivind Aune, Kåre Aarmo, Oddvar Mørkved, Arne Berger og Svein Solbakken. Fotgrafert av Ola Hjulstad først på syttitallet. Utlånt av Ivar Storø.

16. Peder Paulsen, Tømmerhugger, f. i Land, ugift, 34 aar. 17. Halvor Johnsen, Tømmerhugger, f. i Sverige, ugift, 40 aar. 18. Anders Andreassen Dalby, Tømmerhugger, f. i Faaberg, ugift, 23 aar. 19. Bereth M. Andreasdatter, Logerende, ugift, 40 aar.

Her bor nu heller ingen ætling av de som er nevnt her. Ekhof Sagnes, Mo, Salsnes, er no forpakter på Hende. Det er kun et gårdsbruk der nå.

Jeg vil også tilføye at på Skrøvstad er Ottar Fosseng forpakter nå. Han er antagelig født i Salen. På nedre Strømmen er Knut Reppen, Salsnes, forpakter. Her altså de gårder, som ennå er i bruk i Salen. Blandt nedlagte bruk er det en del, f. eks. Hauka. Ellers er der en del andre navn, som til dels antagelig har vært skogstuer og tilfeldig bebodd av skogsarbeidere. Noen av disse ble iallfald gifte og bosatt i Salen. Disse forekommer kun i folketellinga for år 1865. Jeg kommer tilbake til disse i et oppsett senere. *Slutt.*

"JAMT-HENRIK"

Av Kolbjørn Gåsvær

Det er flott at KIKKERTEN trykker oppatt L. P. Bråtens notat frå det gamle Salen, slik at fleire kan bli kjente med dei. Og det er sikkert mange som sit inne med diverse "tillegsopplysningar" som kan vera interessante både for notid og ettertid. Derfor håpar eg og at andre kan ta penn eller skrivemaskin fatt og notere det ned.

For min egen del stansar eg denne gongen ved nr. 18,19 og 20 på matr. 214 på Soksa (se KIKKERTEN nr. 4/92, red. anm.). Der står oppført "Henrik Olsen, Skovdriver, f. i Sverige, gift, 35 år." Deretter står oppført kona Karen, 29, og dottera Marianne O. på 3 år.

Henrik var frå Åre i Jemtland, grensebygda til Meråker. Han var fødd der i 1831. Kona, Karen, var innfødd Salbygg, dotter av Jørgen Eriksen og Marit Kristoffersdtr. Hende.

Henrik slo seg seinare ned på Storøya utafor Straumen i Salen, og "Jamt-Henrik", som han gjerne vart kalla, og kona fekk ei dotter til, Marie, fødd i 1867.

Marianne Ovidia (ho brukte siste namnet til vanlig) hamna seinare på Bangsund, der ho vart gift med ein Brandsø. Eg meiner å hugse at Kristian Brandsø var son hennes.

Den yngste dottera, Marie, vart gift med Haagen Hansen frå Hermannhaugen på Mo - det er like bak Lyshaugen i sør. Foreldra hans var hedmarkingar, som vel kom som dei fleste andre derifrå for å arbeide på bruket eller i skogen. Faren hans heitte Hans Pedersen, f. 1818, og mora var Eli Pedersdtr., f. 1826.. Hans var bror av Lars Pedersen Sandbakken, og Martha Moen, som var dotterdotter av Lars, har fortalt meg dette: Hans var ingen stordrivar, var nok plaga ein del med helsa. Men Eli var det skikkelig tak i, så familien klarte seg bra lell. (I 1875 står det i folketellinga at Eli ikkje er heime - ho er i Tømmerviksundet (ved Otterøya) på sildfiske!).

Marie og Haagen fekk to søner: Konrad, som døde ung, og Håkon, som tok namnet Borkmo og hamna som handelsmann i Namsos. Haagen reiste til Amerika - og døde der. Og Håkon kom til å vekse opp på Borkmoen. Derfor tok han det namnet. Borkmofamilien i Namsos er altså etterkommarar av Marie Henriksdtr. frå Storøya og Haagen Hansen frå Mo.

Etterkommarar av Lars Pedersen er langt fleire, men høyrer ikkje med her.

MER SLEKT FRA HENDE I SALEN

Av Halldis Johansen

Det måtte være to gårder på Hende før. Anne Estensdatter, søster til Kristoffer Hende, var gift med Andreas Abelsen, de bodde vel også på Hende. De hadde 18 barn, noen født på Salsnes.

Anne Estensdtr. Hænde, f. 1812, dpt. 20/2-1812 i Fosnes. Gift 20/1-1832, død 26/4-1863. Gift med Andreas Abelsen, f. i Skogn 1806, død på Hende 10/1-1861.

Barn:
1. Anne Sofie f. 28/1-1832 d. 22/2-1840
2. Albertine f. 5/5-1833 d. 20/1-1834
3. Louise f. 20/6-1834 d. 1/3-1892
   Gift med Alexander Mentsen Lund.
4. Udøpt pikebarn f. 1836 d. 9/3-1836 (3 u. gml.)
5. Elen Olina f. 20/1-1837
   Gift på Skaga.
6. Aleksander f. 4/3-1839
7. Henrikka Kristine f. 11/5-1840 d. 22/4-1922
   "Stor-Kristine", ugift, bodde på Lund.
8. Alette Anna f. 19/6-1841 d. 16/8-1842
9. Anna Elise f. 17/8-1842

10. Oluf Carlsen f. 13/12-1843
    Reiste til USA
11. Jacob Mikal f. 14/3-1845
    Gift med Oleanna, bodde i Namsos
12. Anne Sofie f. 24/6-1846
    Gift, bodde på Bangsund
13. Alette Anna f. 13/7-1847
    Gift, bodde i Namsos
14. Ingeborg Margrete f. 10/10-1848 d. 8/3-1931
    Ugift, bodde på Jøa
15. Kristianna Mathea f. 8/10-1849
    Gift Løvset i Kolvereid
16. Isak Martinius f. 29/12-1851 d. 28/9-1853
17. Karen Severine f. 31/3-1853 d. 14 d. gml.
18. Elias Martinius f. 27/5-1856 d. 1 mnd. gml.

Kristoffer Estensen Hende (bror til Anne på forrige side), f. 16/3-1820 på Hende i Salen. Hans foreldre: Esten Kristoffersen og h. Anna Eriksdtr. Gift 6/7-1843 med Martha Marie Nilsdtr., f. 8/7-1816, d. 13/12-1912. Hennes foreldre: Nils Eriksen Vestgård Sørsjøen og h. Lavina Thomasdtr.

Barn:
1. Else Anna Cathrine f. 11/4-1844 d. 23/11-1915
   Gift med "Pærle" Lian i Lian (Lundeli)
2. Nils Laurits f. 27/1-1846 d. 24/10-1873
   Ugift?
3. Kristine Margrethe f. 9/7-1847
   Gift 12/10-1873 med Alexander Oluf Ledsåk, bodde i Guldvika

Else Anna Kristoffersdtr. ble 21/8-1863 gift med Peder "Pærle" Olaussen, f. i Åre i Jemtland 27/2-1833, død i Lian 24/7-1920.

Barn:
1. Ingeborg Oline f. 13/3-1863
   Gift med Hågen Henriksen Liastø
2. Marie Kristine f. 10/7-1865
   Gift med Iver Ledsåk, han reiste til USA.
3. Petra Kristine f. 27/10-1866
   Gift med Alexander H. Lund, han reiste til USA.
4. Erik Magnus f. 26/8-1867
   Gift med Knuthilde Petersdtr. Nordsjø, bosatt Namsos
5. Dina Kristine d. 1874
6. Karolina Katrine f. 24/2-1871
   Gift med Hans Opdal, Overhalla

7. Elen Anna f. 8/4-1876
Gift med Oluf Indermo, Salsnes
8. Dina Kristine f. 8/4-1876
Ugift, bosatt i Namsos
9. Johanna Margrethe f. 8/8-1878
Gift Finseth, Overhalla
10. Gustav Ludvig f. 21/1-1881
Gift med Helga Jensdtr. Odvik
11. Augusta Eline f. 12/9-1883
Gift med Thomas Hågensen, bosatt Kongsmoen
12. Konrad Martin f. 31/12-1887
Gift med Gudrun Strømhylden, bosatt Namsos

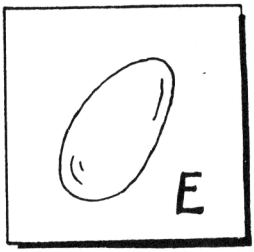

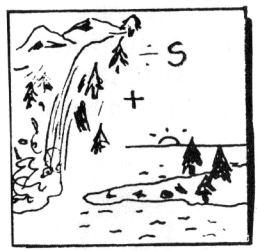
Nils Hende. Bildet er utlånt av Jon Smines. (Red. er usikker på om dette er Nils Laurits, f. 1846, omtalt på forrige sidde).

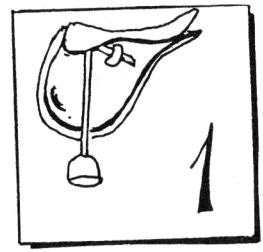
BARNESIDER.

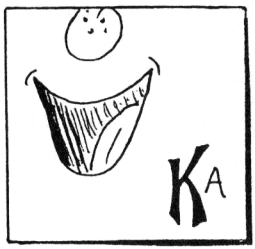
S T E D E R I N O R D - T R Ø N D E L A G

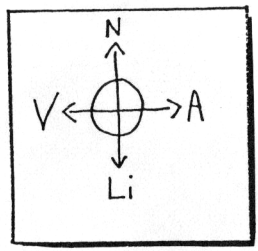
Greier du å løse disse rebusene finner du navnet på 10 steder i Nord-Trøndelag. Løsning på oppgaven finner du et annet sted i Kikkerten.

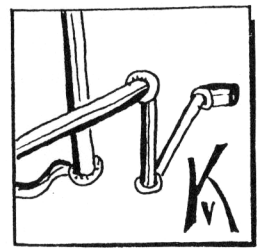

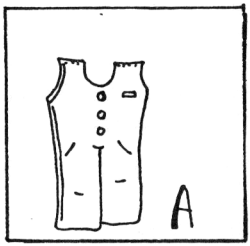

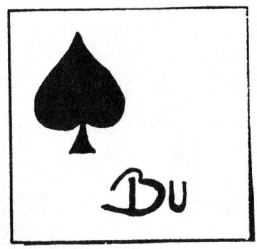

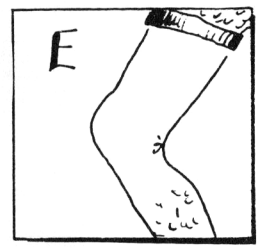

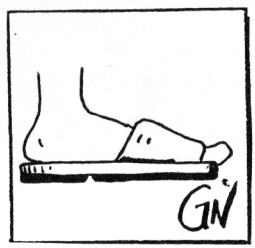

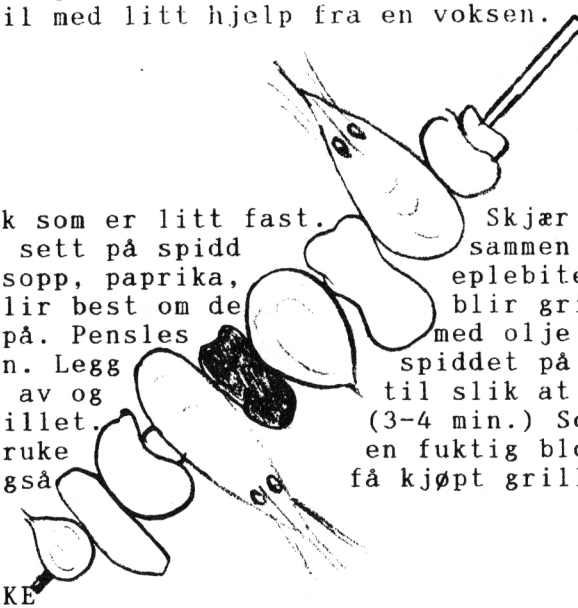

S O M M E R E R G R I L L T I D

Å grille pølser eller sommerkoteletter har vel de fleste forsøkt seg på, men hva med litt variasjon? Her er oppskrifter på en del grillretter som ikke er vanskeligere enn at de største barna sikkert kan få det til med litt hjelp fra en voksen.

HAVSPIDD

Bruk fisk som er litt fast. Skjær passende biter og sett på spidd sammen med f.eks. småløk, sopp, paprika, eplebiter og reker. Rekene blir best om de blir grillet med skallet på. Pensles med olje før og under stekingen. Legg spiddet på grillen og vend det av og til slik at alt blir jevnt grillet. (3-4 min.) Som grillspidd kan du bruke en fuktig blomsterpinne. Du kan også få kjøpt grillspidd.

GRILLPAKKE

Hvis du skal ut på tur og grille, kan en grillpakke være grei å ta med. Du lager pakken ferdig heime og varmer den på grillen når du kommer fram. Lag en grillpakke til hver person. Du kan ha nesten hva som helst i en slik pakke.
Slik gjør du: Skjær kokte poteter og pølser i skiver. Legg det i en haug på et stykke aluminiumsfolie. Litt løk og krydder gir god smak. Legg på en smørklatt til slutt.Brett folien slik at det blir en pakke. Når du skal spise varmer du opp hele pakken. Spis direkte fra pakken med en plastgaffel.

HISTORIEN OM TO VÆRER

Av Jorid Grøtting

Et uttrykk som ofte blir brukt er: "Dum som en sau", men alle som har eller har hatt sauer vet at dette ikke stemmer. Det er vel med sauen som med andre pattedyr (inkl. mennesket), at alle er ikke like intelligente.

For å starte med begynnelsen til historien: Høsten 1990 (ennå mens Jon hadde sauer) ble det gående igjen 3-4 lam på Fjærangssetra om høsten, etter at de andre sauene var hjemkommet. Sist i november dro de innover for å prøve å få de hjem, men ett av lamma hoppet over gjerdet og forsvant til skogs. Da det ikke var sporsnø og lammet ikke hadde bjelle, var det som å lete etter den berømmelige "nåla i høystakken".

Flere ganger var de på setra og så etter lammet i håp om å finne det. De hadde med både høy og mèl som ble satt i løa. De mente bestemt at lammet måtte ha vært der, for mèlkoppen var helt renslikket, men de fikk aldri se det.

De mente fortsatt at lammet levde, så de hadde et håp om at når våren kom og det ble sluppet sauer i fjellet igjen, skulle det komme sammen med de. Men neste høst kom og gikk og de fleste sauene var sanket hjem, uten at væren var med.

Ingebjørg manglet sau med to lam og Peter manglet også noen. Det var kommet så langt som til nyttårsaften, da en mann skulle gå til Ørnvika. Han fikk se noen sauer på en haug og varslet fra, slik at de som hadde sauer borte fikk vite det. Første nyttårsdag 1992 gikk Peter for å se etter sauene som var sett. Han fant da sau med to lam som hørte Ingebjørg til, væren til Jon og ett værlam av steinaldersauene til Hans.

Det var nesten mørkt da han kom fram til Ingebjørg med sauene og fikk satt de inn i fjøset der. De i Smineset hentet væren sin, men Hans hadde ikke hus for å ta hjem sin vær, så den ble værende hos Ingebjørg til våren. Den ble da sluppet i området hvor de andre sauene til Hans gikk, i håp om at den skulle komme tilbake til sine "frender".

Men nå kommer det mest utrolige: Så sent som søndag 6. desember 1992, da Ingebjørg var ferdig med fjøsstellet om morgenen og var på tur inn, fikk hun se en skygge forbi vinduet. Da hun kom ut og fikk se, hvem andre sto utenfor døra enn væren til Hans som hadde vært der vinteren før. Ingebjørg åpnet opp både dør og grind og den spaserte rett inn.

Den hadde vel funnet ut at den hadde bedre hos henne enn ute i skogen. Ingebjørg fortalte at da hun fikk se den, satte hun i: "Er det du?"

Hvis sauene er så dumme som det blir sagt, hvordan kunne den finne veien til Båtstøa, den hadde jo gått den bare en gang. Det var jo til og med en steinaldersau, som vanligvis er nokså sky av seg.

ANNONSE FRA 1881

Annonsen er hentet fra Namdals-Posten nr. 1, tirsdag 4. januar 1881, 5te årg. og utlånt av Jon Smines.

„Børneblomsten",

der ved Nytaar begynder sin 5te Aarg. udkommer med 2 No. om Maaneden til den billige Pris Kr. 1,10 for Aaret.

NB. Nye Abonnenter, som indsende **3 Kroner**, faar Bladet for **1877—78—79—80** og **1881** samt en liden Bog frit tilsendt. Lærere og andre, som tinger og betaler 6 Exempl. faar 1 frit samt en af de ældre Aargange gratis.

Adr: **„Børneblomsten", Lund pr. Namsos.**

Ærbødigst

H. Th. Guntvedt.

OPPGAVELØSNINGER FRA BARNESIDENE I KIKKERTEN NR 3 og 4/92

Nr. 3/92: KJENTE JULESANGER: Deilig er den himmel blå, Deilig er jorden, Du grønne glitrende tre, Det lyser i stille grender

FISKER: 1. Fjesing, 2. Brisling, 3. Rognkall, 4. Flyndre, 5. Makrell, 6. Hvitting
HVA HETER DENNE FUGLEN: Haukugle

Nr. 4/92: GÅTER: En bokholder - to, utsiden og innsiden - inn i sitt fjerde

KAKESORTER: Sirupsnipper og pepperkaker

LØSNING PÅ REBUSOPPGAVEN OM STEDSNAVN (FRA BARNESIDENE I DENNE UTGAVEN AV KIKKERTEN)

Egge, Fosnes, Salen, Leka, Sørli, Rørvik, Overhalla, Sparbu, Ekne og Skogn.

Klarte du alle, har du god kjennskap til geografien i vårt eget fylke, Nord-Trøndelag!

Trykkeri - Preg - Reklamebyrå - Elektronikk

HØJEM

Papirvarer - Stempel - Kopi - Scanning - Silketrykk - Foto

Telefon 077 72 322 - Telefax 077 71 822

Boks 364 - 7801 Namsos

Øivind Johansen a.s

NAMSOS (077) 72 434 73 855

Byens største utvalg i CD-plater og spillere!

DETTE BLADET ER SKREVET OG REDIGERT

MED DATAUTSTYR LEVERT AV

Karoliussen * Libris

Havnegt. 19, 7800 NAMSOS, tlf. 72080/72081

TURORIENTERING 1993

Av Harald Grøtting

Lund IL gjentar suksessen fra tidligere år. Turorienteringen er i gang igjen, nå i en enda bedre utgave enn før. Nytt av året er at enkelte poster er plassert på eller ved spesielle kultur- eller fornminner som er severdige. Idrettslaget har til og med omtalt disse postene på baksiden av kartet i form av informative tekster som beskriver historien til hvert enkelt sted.

En annen nyhet laget skal ha ros for, er at stiene er tydelig avmerket på kartet. For oss som ikke er lommekjent i marka, kan dette spare en for mye ekstra bry. Det blir enklere å finne letteste vegen fram til posten.

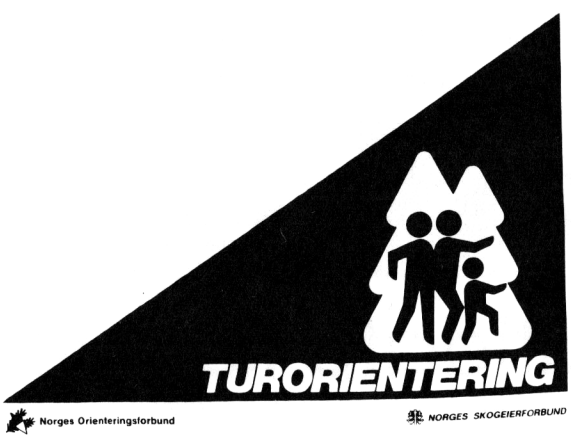
Ute i terrenget er postene markert med røde- og hvitmalte kryssfinérplater. Stiftklemme for klipping i kontrollkortet henger ved siden av den enkelte postmarkering eller på selve kryssfinérplata.

Hver enkelt post gir et visst antall poeng og maksimum poengsum er 345.

Oppnådd poengsum voksne	under 12 år og over 60 år	merke
295 - 345	150 - 345	gullmerke
250 - 290	125 - 145	sølvmerke
170 - 245	90 - 120	bronsemerke
100 - 165	50 - 85	diplom

Prisene er kr 75,- for voksne, kr 50,- for barn og evt. merke eller diplom er inkludert. Postene blir stående ute til 1. oktober.

GOD TUR!

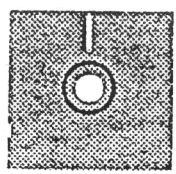
Vi har Norges mest ettertraktede lønnskonto. 460 000 nordmenn har valgt vår bank.

Postbanken

DIN LOKALE DATA-FORHANDLER

EDB-maskiner, programvare, tekstbehandling,
regnskap/fakturering, økonomisk bistand, m.m.

VELKOMMEN TIL OSS!

Moenbygget, Postboks 111
7971 Kolvereid
Tlf. 077-95 555 - Telefax 077-95 888

multidata kolvereid as

SERVICE-Mat

– for dine daglige innkjøp

LUND HANDEL

TELEFON (077) 98 966

DIVERSE DAGLIGVARER - BENSIN
TIPPING - LOTTO - PENGELOTTERIET
KIOSK

UTVIKLING AV NY TYPE KLOAKKRENSEANLEGG

Salsnes Filter A/S
7817 SALSNES

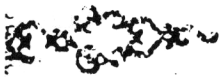
Telefon: (077) 98 922
Mobiltlf.: (090) 89 961
Bankgiro: 8671.05.11308

SMIJERNSARTIKLER

Dør-
vridere

Blindhengsler

MØBELBESLAG

VEGG-
DEKOR

Tiur

ÅKLEOPPHENG

Dette er bare noen smakebiter av vårt utvalg.
Stikk innom butikken i Hestmarka
og ta en titt selv.

H. O. Sandberg A/S

KOBBER OG BLIKKENSLAGER
VENTILASJONSENTREPRENØR
7801 NAMSOS

B	Porto

TIL

Harald Grøtting

7965 LUND

KIKKERTEN utgis av A/L Lund grendelag

Redaksjon:

Reidunn Smines	Tlf. 077-98958
Rolf Jensen	Tlf. 077-98950
Sturla Leirvik	Tlf. 077-98962
Harald Grøtting	Tlf. 077-98963

Abonnement 1993 (4 utgaver) kr. 60.-

Annonser: Annonsen kommer med i 4 utgaver og prisene pr. år er: Kr. 350.-for 1/4-s., kr. 600.- for 1/2-s. og kr. 1.000.- for 1/1-s.

Postgirokonto: 0823. 0 57 00 01

Bankgirokonto: 4467. 1 02 14 84

Returadresse: KIKKERTEN, A/L Lund grendelag, 7965 LUND